

Системата за кариерно ориентиране в България

ПРЕГЛЕД

Законодателната рамка за кариерно консултиране в България е посочена в следните закони:

- [Закон за народната просвета](#) – урежда устройството, функциите и управлението на системата на народната просвета;
- [Закон за професионалното образование и обучение](#) – създава и поддържа гъвкави системи за висококачествено образование и обучение, за да отговори на настоящите и бъдещите изисквания и нужди на националния и европейския пазар на труда;
- [Закон за насърчаване на заетостта](#) - урежда социалните отношения при насърчаване на заетостта и осигуряване на заетост, кариерно ориентиране и обучение на възрастни.

ПОЛИТИКИ

Основните цели в тази област са дефинирани в следните документи:

- [Национална стратегия за учене през целия живот 2014-2020г.](#)
- [Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014 – 2020г.](#)
- [Стратегия за развитие на професионалното образование и обучение в Република България за периода 2015-2020г.](#)

Карьерното ориентиране на младежите е един от основните приоритети в Националната стратегия за учене през целия живот (2014-2020г.), Националната стратегия за младежта (2010 – 2020г.) и Националната стратегия за детето (2008 – 2018г.). Стратегията за ориентиране през целия живот определя четири основни приоритета, насочени към:

- Прилагане на образователен подход, който подпомага развитието на всички учащи се и допринася за развитието на мислещи, способни и инициативни хора, способни да се справят с промените и несигурността;
- Подобряване на качеството на образованието и обучението;
- Осигуряване на образователна среда за равен достъп до учене през целия живот, активно социално включване и активно гражданство;
- Стимулиране на образованието и обучението, съобразени с нуждите на икономиката и промените на пазара на труда.

УСЛУГИ И ПРАКТИКИ

Карьерно ориентиране в *училищното образование*: На училищно ниво, с карьерно ориентиране са ангажирани основно педагогическите съветници. Те биват подпомагани от карьерни съветници от неправителствения сектор.

През периода 2017-2018г. по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ (2014 - 2020г.) е финансирана мрежа от 29 центъра за карьерно ориентиране. Центровете предоставят информация и консултации, свързани с индивидуалното образование и планиране на кариерата, и подкрепя при изпълнението на индивидуалните планове на потребителите.

Карьерно ориентиране във *висшето образование*: Карьерни центрове работят и в системата на висшето образование. Карьерните центрове в университетите подпомагат установяването на тясна връзка между обучението и практиката на студентите, подобряването на програмите за обучение, дават информация за практическото обучение и изпълнението на проекти, за условията на пазара на труда в България и областите на професионално развитие на завършилите.

Карьерно ориентиране за *заети и безработни лица*: Услугите за информация, ориентиране и консултиране на безработни, младежи и възрастни се предоставят главно в рамките на Националната агенция по заетостта и териториалните звена на агенцията и бюрата по труда. Неправителствените организации (НПО) са много активни в предоставянето на различни видове проекти в областта на карьерното ориентиране и разработването на уеб портали, които подкрепят избора на младите хора за образование и професионално развитие. Мрежата на младежки информационни центрове беше създадена, за да подпомогне мотивацията на младите хора за по-нататъшно развитие чрез формални и неформални образователни дейности.

ОБУЧЕНИЕ

Институциите, които осъществяват контрол върху предоставянето на услуги в сферата на карьерното ориентиране, са Министерството на образованието и науката (МОН), Министерството на труда и социалната политика, Агенция по заетостта (АЗ) и Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО).

Предлагат се различни курсове за обучение за съветници по ориентиране с различна продължителност. Те се предоставят от публични и частни организации.

За практикуването на карьерно ориентиране са необходими много специфични компетенции, които могат да бъдат получени в рамките на няколко магистърски програми и на [Програмата за целенасочено обучение на глобалното карьерно развитие](#) (GCDF).

Частни доставчици на обученията за консултанти, използващи онлайн платформа, предлагат обучение в областта на управлението и предприемаческото мислене сред карьерните съветници и карьерни консултанти в страните членки на ЕС.

ПРОУЧВАНЕ И РАЗВИТИЕ

Повечето от утвърдените лидери в карьерното ориентиране в България работят в сътрудничество с университети и изследователски институти в други страни по международни проекти за научноизследователска и развойна дейност.

ЕТИЧНИ НОРМИ

Етичните норми са съобразени с етичните стандарти на IAEVG:

<http://iaevg.net/iaevg.org/IAEVG/nave1ba.html?lang=2&menu=1&submenu=2>

Полезни Връзки:

- Еврогайдънс България – <http://euroguidance.hrdc.bg>
- Module for effective monitoring and quality assurance of the information provided in the National Database – <http://www.euroguidance.bg/net>
- Национална агенция за професионално образование и обучение (НА-ПОО) – <https://www.navet.government.bg>
- Career Guidance – <http://www.kakvidastanem.bg/adviser>
- The European Job Mobility Portal (EURES) – <https://ec.europa.eu/eures/public/bg>
- European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP) – <http://www.cedefop.europa.eu>
- Министерство на образованието и науката – <https://www.mon.bg/>
- Министерство на труда и социалната политика – <https://www.mlsp.government.bg/>
- Агенция по заетостта – <https://www.az.government.bg/>
- European Public Employment Services – <https://www.pesnetwork.eu/>

The Bulgarian Career Guidance System

OVERVIEW

The key legislative basis for career counselling in Bulgaria is set out in the following acts:

- [The National Education Act](#) regulates the structure, functions and management of the system of national education;
- [The Vocational Education and Training Act](#) creates and maintaining flexible systems for high-quality education and training to meet the current and future requirements and needs of the national and European labour markets;
- [The Employment Promotion Act](#) regulates social relations upon employment promotion and employment security and career guidance and adult training;

POLICY

The key goals in this area are defined in the following documents:

- [The National Strategy for lifelong learning \(LLG\) for the period 2014-2020](#) (in Bulgarian)
- [The Strategy for development of higher education in the Republic of Bulgaria 2014-2020 and action plan](#) (in Bulgarian)
- The Strategy for the development of vocational education and training in the Republic of Bulgaria for the period 2015-2020

Guidance of young citizens is one of key priorities in National Strategy for Lifelong learning (2014-2020), National Youth Strategy (2010-2020), National Strategy for the Child (2008-2018). The LLG strategy identifies four main priorities aimed at:

- Implementing an educational approach that supports the development of all learners and contributes to the development of thinking, capable and proactive people capable of coping with change and insecurity;
- Improving the quality of education and training;
- Providing an educational environment for equal access to lifelong learning, active social inclusion and active citizenship;
- Stimulating education and training tailored to the needs of the economy and changes in the labour market.

SERVICE AND PRACTICE

Career Guidance in School Education: The main providers of career guidance at school level are the pedagogical advisers. They are supported by career counsellors from the non-governmental sector.

In the period 2017-2018 a network of 29 career guidance centres has been funded under the Operational Programme Human Resources Development (2014 – 2020). The centres provide information and counselling related to individual education and career planning and support in implementation of individual plans to users.

Career Guidance in Higher Education: The Career centres operate in the higher education system. The Career centres in the universities assist in the establishment of close link between the training and practice of students, the improvement of the training programmes, which provide information on practical training and the implementation of projects, on the conditions of the labour market in Bulgaria and the areas of professional development of the graduates.

Career Guidance for Employees and the Unemployed: The services for information, guidance and counselling of unemployed, youth and adults are mainly provided in the framework of the National Employment Agency and territorial units of the Agency, employment offices.

The non-governmental organizations (NGO) are very active with providing different type of projects in the field of career guidance and developing web portals which support young people's choice of educational and professional development.

The network of Youth information centres was created to support young people's motivation for further development through formal and non-formal education activities.

TRAINING

The authorities controlling the provision of guidance services are the Ministry of Education and Science, the Ministry of Labor and Social Policy, the National Employment Agency (NEA) and the [National Agency for Vocational Education and Training \(NAVET\)](#), which licenses the private career guidance and information centers in the country.

There are different training courses of varying length on offer for guidance counsellors. They are provided by public and private organizations.

Practising career guidance requires a lot of specific competences which may be obtained within several master programmes and the [Global Career Development Facilitator \(GCDF\) programme](#).

RESEARCH AND DEVELOPMENT

Most of the Bulgarian guidance actors work in collaboration with universities and research institutes in other countries in international research and development projects.

ETHICS

Ethical issues are in reference to the IAEVG ethical standards:

<http://iaevg.net/iaevg.org/IAEVG/nave1ba.html?lang=2&menu=1&submenu=2>

Useful links:

- Euroguidance Bulgaria - <http://euroguidance.hrdc.bg>
- Module for effective monitoring and quality assurance of the information provided in the National Database - <http://www.euroguidance.bg/net>
- National Agency for Vocational Education and Training (NAVET) - <https://www.navet.government.bg>
- Career Guidance - <http://www.kakvidastanem.bg/adviser>
- The European Job Mobility Portal (EURES) - <https://ec.europa.eu/eures/public/bg>
- European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP) - <http://www.cedefop.europa.eu>
- Ministry of Education and Science - <https://www.mon.bg/en/100000>
- Ministry of labor and Social Policy - https://www.mlsp.government.bg/index.php?section=HOMEN2&lang=_eng
- Агенция по заетостта - <https://www.az.government.bg/>
- European Public Employment Services - <https://www.pesnetwork.eu/>

Това издание е финансирано с подкрепата на Европейската комисия. Настоящата публикация отразява единствено възгледите на авторите и Комисията не носи отговорност за начина, по който може да бъде използвана съдържащата се информация.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ЕВРОПЕЙСКИ
КОРПУС ЗА
СОЛИДАРНОСТ

2019